Rovdyrskolen

Besøkssenter rovdyr

Oppgave og aktivitetshefte

Velkommen til rovdyrenes ville verden!

Veiledning

Hei og velkommen til Rovdyrskolen! I Rovdyrskolen skal vi gå igjennom de viktigste tingene om de store rovdyrene i Norge - nemlig ulv, bjørn, gaupe og jerv. Vi skal se nærmere på hvordan rovdyrene lever, hva de spiser og hvor de bor. Vi skal også lære litt om hvorfor det er så mye bråk og ståk rundt dette med rovdyr. Og til sist skal vi finne ut om det er trygt å ferdes i skogen der det finnes rovdyr.

Lykke til - og velkommen til Rovdyrskolen!

Filmene

Dette heftet er ment til å brukes sammen med våre informasjonsfilmer. Du får mest ut av heftet om du ser en film, før du jobber med den delen av heftet med samme tittel som filmen. Alle filmene finner dere på vår nettside **www.rovdyrsenter.no** under "rovdyrskolen på nett". Filmene kan også finnes på vår Youtubekanal.

Aktivitetsheftet

I heftet finner du en del ulike oppgaver og aktiviteter. Noen er ment å løses alene, mens andre løses best sammen med klassen.

Det er viktig å huske at når man skal løse oppgaver sammen, at man lar alle slippe til med sine tanker.

På den måten blir alle tanker og ideer hørt. Sammen er vi sterke!

Mer informasjon

For å gi øvelse i å finne informasjon er noen av oppgavene slik at informasjonen ikke blir gitt i filmene. Da må man lete etter informasjon andre steder!
Det meste om rovdyr kan du finne på vår nettside:

www.rovdyrsenter.no

Om Besøkssenter Rovdyr

Besøkssenter Rovdyr tilbyr politisk nøytral rovdyrinformasjon, basert på faktagrunnlaget som foreligger i dag gjennom forskning.
Senteret skal informere om alle sider ved det å ha store rovdyr i naturen.

Senteret er ikke-kommersielt, og driftes på statlige midler.

Heftet er i sin helhet skrevet
og utviklet av
Bjørn Henrik Stavdal Johansen
v. Besøkssenter Rovdyr Flå
Denne versjon utgitt juni 2020.

Besøkssenter rovdyr

Rovdyrskolen del 1

Hva er et rovdyr?

Rovdyr er en helt egen orden av pattedyr. Det vitenskapelige navnet på denne ordenen er carnivora.

Carnivora betyr

_____

Rovdyrene kan kjennes igjen på tennene og klørne.

Tegn et rovdyr som har disse kjennetegnene!

De fire store rovdyrene i norsk natur er:

I	L	O	J	Z	B	I	I	N	J	U	G	S	R	G
X	F	Z	F	W	F	Q	R	P	R	G	A	Y	E	R
E	Z	F	T	N	G	T	I	O	H	U	L	A	T	H
W	M	S	F	L	E	P	U	G	J	N	M	W	O	U
U	P	C	Q	V	U	V	U	N	N	K	U	M	A	C
K	T	F	X	H	Q	D	L	Y	Z	M	L	Y	J	N
A	I	X	A	Q	L	Z	R	Z	S	Q	S	H	Y	R
S	O	X	U	N	F	X	K	Z	E	H	L	K	L	E
D	G	E	Z	U	L	V	E	G	E	C	L	S	X	I
R	Y	D	Å	R	M	O	M	U	K	F	L	N	T	N
W	Q	L	Q	G	Å	L	V	K	F	V	L	A	Z	S
E	Q	C	A	U	R	W	T	R	E	R	O	I	K	D
Y	L	U	A	B	Y	J	B	R	E	K	A	C	E	Y
J	P	G	A	K	P	L	I	K	B	J	Z	D	V	R
E	I	P	J	I	S	E	V	R	W	M	S	M	X	Z

I ruten til venstre har det gjemt seg seks rovdyr. Klarer du å finne alle? Skriv inn rovdyrene du fant her:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Besøkssenter rovdyr

Rovdyrskolen del 2

Gaupe

Vekt: 18 - 30 kg
Fart: opptil 75 km/t
Spiser: Rådyr, hare, reinsdyr og skogsfugl.
Bosted: Skogen

Gaupa er det eneste ville kattedyret i Norge. Den er som kattedyr flest også en utrolig dyktig jeger! Gaupa smyger seg inn på byttet sitt, før den bykser frem i en voldsom fart! Gaupa lever alene.

Et dyr som lever alene er _____

Gaupa er en ordentlig spreking. Den kan hoppe **fem meter** rett frem uten å ta fart!

Hvor langt klarer **du** å hoppe?

Jeg greide å hoppe: _____

Sett en strek dit du greide å hoppe på linjen under!

1 2 3 4 5

Gaupesporet:

Gaupesporet viser fire tær, som står litt skjevt ovenfor hverandre. Klørne synes som regel ikke i sporet.

– 7 cm
– 6 cm
– 5 cm
– 4 cm
– 3 cm
– 2 cm
– 1 cm
– 0 cm

Visste du...

..at klørne til gaupa er skjult inne i en hudfold?

På den måten holder de seg skarpe til de skal brukes!

Gaupenes prikker er ulike fra gaupe til gaupe! Dette kan forskerne bruke for å skille ulike gauper fra hverandre! Klarer du å se **hvor mange** ulike gauper det er bilde av over?

Det er ____ ulike gauper over.

Tankeøvelse

Ville dyr kan leve i nærheten av mennesker. Der kan det være lettere å finne mat. Både rev, grevling, rådyr og gaupe kan finnes nær oss.

Hva får det deg til å føle?

Tenker du ulike ting om ulike dyr?

Hvorfor?

Gaupefakta:

Lynx betyr ____

Gaupa hører til i familien ____

Gaupa i sør jakter mest ____

Gaupa i nord jakter mest ____

For å skjule seg har gaupa god ____

Besøkssenter rovdyr

Rovdyrskolen del 3

Jerv

Vekt: 10 - 25 kg
Fart: opptil 40 km/t
Spiser: Reinsdyr, kadaver, lemen
Bosted: Fjell, vidde og fjellskog

Jerven er den minste av de fire store rovdyrene. Den er vårt største mårdyr. Jerven er en ensom vandrer, som gjerne spiser mat som "har gått ut på dato". RDøde dyr, såkalte **åtsler**, glir ned på høykant!

En som spiser døde dyr kalles en _____

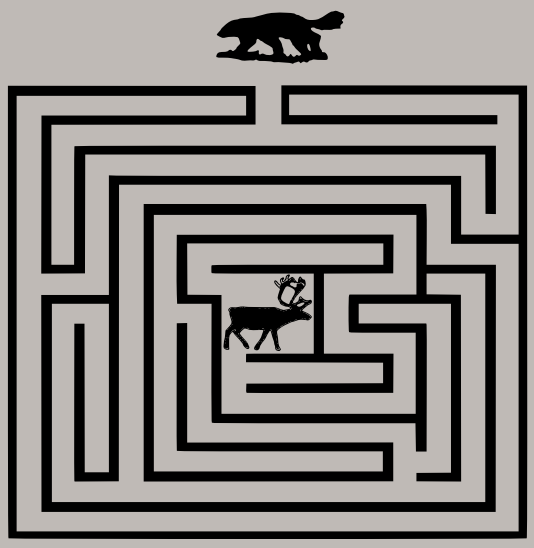

Jerven er en skikkelig luring! Hvis den finner mye mat vil den **lagre maten** på kjølige steder i naturen! Vi gjør jo også det, men vi lagrer maten vår i et

_____

Jerven **til venstre** sliter med å finne frem i steinura! Kan du hjelpe den?

Jervesporet:

Jervesporet viser fem tær som står i en halvmåneform.

Fremfoten kan vise hælen.

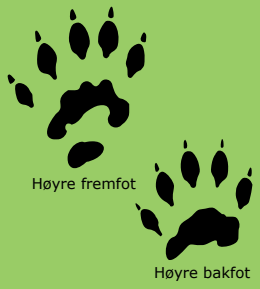

– 25 cm
– 20 cm
– 15 cm
– 10 cm
– 5 cm
– 0 cm

Visste du...

..at labbene til jerven fungerer som truger?

De er så store at jerven kan flyte oppå snøen!

Mårfamilien er en ganske stor familie. Kjenner du familiemedlemmene?

Sett en strek mellom **bildene og navnene** som hører sammen!

Grevling

Røyskatt

Oter

Snømus

Mår

Ilder

Mink

Siden jerven bor mest i fjellet, er det **reinsdyr** den spiser mest. Den må jo spise den maten som er der!
Jerven kan også leve i skogen. Her finner den ofte matrestene til de andre rovdyra. **Har du sett en jerv i fjell eller skog noen gang?**

Tankeøvelse

De store rovdyrene kan spise **sau** og **tamrein** på beite. **Jerven spiser flest** sau, mens gaupa spiser flest tamrein.

Hva tenker du om det?

Hva synes du vi skal gjøre?

Er det vanskelig å finne løsning?

Jervefakta:

Gulo betyr

Jerven er størst i

Det er jerven som dreper flest

Jerven er veldig redd for

Jerven spiser mest

Besøkssenter rovdyr

Rovdyrskolen del 4

Ulv

Vekt: 30 - 50 kg
Fart: opptil 55 km/t
Spiser: Elg og rådyr
Bosted: Skogen

Ulven er det eneste av de store rovdyrene som lever sammen i langvarige parforhold. Når paret får valper kaller vi familien en **flokk**.

Ulveparet lever i et område som **forsvares mot fremmede ulver**.

Et slikt område kalles et _____

Alle hunder stammer fra ulven. Greier du å se **forskjell på hund og ulv** i bildene til venstre?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Ulvesporet:

Ulvesporet er helt likt et stort hundespor.

Det er fire tær og tydelig merke etter klørne.

— 10 cm
— 9 cm
— 8 cm
— 7 cm
— 6 cm
— 5 cm
— 4 cm
— 3 cm
— 2 cm
— 1 cm
— 0 cm

Visste du...

..at ulven ofte går langs veier?

Siden det er lettere å gå langs veien sparer ulven energi!

Man kan forske på ulv ved å følge ulvesporene.
Greier du å se **hvor mange ulver** som har gått forbi her?

Ulven kan greie seg nesten hvor som helst. Ulven blir god på å jakte det byttet som det finnes mye av der ulven bor.

Der ulven lever i Norge er det mest _____ den jakter på.

Tankeøvelse

I eventyrene møter vi ofte ulven.
Men som regel handler det ikke om ulv.
Ulven blir brukt som en **metafor.**

Vet du hva en metafor er?

Hva tror du ulven er ment som et bilde på i eventyrene?

Får eventyrene deg til å se på ulv annerledes?

Ulvefakta:

Ulven er i slekt med _____

Ulveflokken er en _____

Ulven kan gå langs _____

Ulven i Norge spiser mest _____

Et annet navn på ulv er _____

Besøkssenter rovdyr

Rovdyrskolen del 5

Brunbjørn

Vekt: 60 - 350 kg
Fart: opptil 65 km/t
Spiser: Kjøtt, planter, bær og insekter
Bosted: Skogen

Bjørnen er størst av alle rovdyrene i skogen! Siden bjørnen er så stor trenger den mye mat. Dermed er det jo veldig lurt å kunne spise alt! Bær, planter, kjøtt og insekter! Bjørnen er ikke kresen!

Et dyr som spiser alt kalles en _____

3 m
2,5 m
2 m
1,5 m
1 m

Når bjørnen står på to bein kan de bli nesten tre meter høye!
Vet du hvor høy du er?
Still deg opp mot en vegg og sett en strek. Mål hvor høyt det er til streken og skriv svaret inn her:

Jeg er: _____ cm høy

Tegn deg selv ved siden av bjørnen!

Bjørnesporet:

Bjørnesporet har avtrykk etter fem tær og lange klør. De er store, og har ofte merke etter hælen.

Fremfot **Bakfot**

Visste du:

At de store labbene til bjørnen er laget til å grave etter maur og småkryp med?

De er også kjekke når bjørnen skal grave hi!

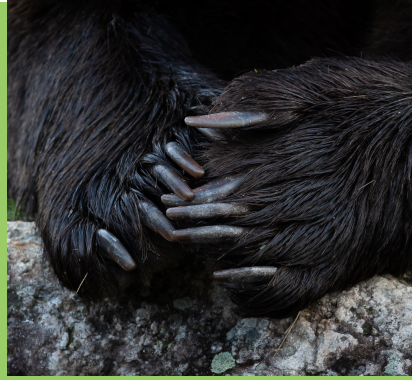

Når bjørnen går, vrir fremføttene seg litt innover. Det kan man se i sporet. Bakfoten settes foran der fremfoten stod.

Tegn de neste bjørnesporene som er borte!

Bjørnen bruker sommeren på å ete seg tjukk. Men når vinteren kommer, spiser ikke bjørnen noe som helst! Da skal den nemlig legge seg i hi og sove gjennom hele vinteren! Det kalles **vintersøvn**.

Under vintersøvnen vil bjørnen senke pulsen ned mot bare ti slag i minuttet. Hvor høy puls har **du?**

Bruk fingeren og kjenn etter pulsen din på halsen, eller armen! Klarer du å telle hjerteslagene?

Min puls:

slag i minuttet

Bjørnefakta:

Hunnbjørnen kalles

Hannbjørnen kalles

Bjørnen kan jakte på

Om høsten spiser bjørnen mye

Om vinteren sover bjørnen i et

Besøkssenter rovdyr

Rovdyrskolen del 6

Rovdyrkonflikten

Stortinget har bestemt at vi skal ha **både beitedyr og rovdyr** i Norge. Rovdyrene spiser beitedyr, siden de naturligvis ikke forstår at det ikke er lov. Rovdyrene kan også spise dyr vi har lyst til å jakte på selv, og være en **fare for våre jakthunder**.

Folk er derfor uenige i **hvor mange** rovdyr vi skal ha, og **hvor** de skal få leve.

Tankeøvelse

Noen mener at rovdyrene **hører hjemme** i naturen, og at de har **rett til å leve** der.
Andre mener at det burde være **færre rovdyr**, slik at det skal være **tryggere for beitedyr og jakthunder.**

Hvem mener du har mest rett til naturen?

Er det riktig at bønder, reineiere og jegere må være redde for dyrene sine?

Er det egentlig opp til oss å bestemme hvilke ville dyr som skal få leve i naturen?

Brev til Stortinget

Det er Stortinget som har bestemt hvor mange rovdyr vi skal ha, og hvor de skal få leve.

Tenk deg at du skulle skrive et brev til Stortinget om rovdyr.

Hva ville du ha skrevet?

Skriv et lite brev hvor du forteller hva du tenker om rovdyr!

Besøkssenter rovdyr

Rovdyrskolen del 7

Er det trygt i rovdyrskogen?

Heldigvis er det trygt å ferdes i rovdyrskogen. Vi mennesker er veldig skumle for dyrene i skogen, og dyrene vil helst **holde seg unna oss**. Ja - lukter eller hører dyrene at du kommer vil de springe sin vei før du i det hele tatt merker at de var der!

Om man allikevel møter ville dyr skal man selvfølgelig holde avstand.
Ingen liker å bli redd - ikke engang store bjørner!

Tankeøvelse

Dyrene i skogen er **redd for mennesker**, til og med de store rovdyrene! Det er fordi vi **mennesker har jaktet på dyrene** i tusenvis av år!

Er det rart å tenke på at store dyr er redd for deg?

Er det noen dyr du skulle ønske du fikk møte?

Er det noen dyr du absolutt ikke har lyst til å møte?

Hvis dyr kunne prate - hva ville du sagt til dem?

Å møte store dyr

Mange lurer på hva de bør gjøre hvis de møter store dyr som elg eller bjørn. Her er **noen enkle huskeregler.**

1. Lag lyd mens du går

Dyrene stikker av hvis de merker at du kommer!

2. Møter du et stort dyr - prat rolig!

Dyret har kanskje ikke merket at du kom
så lag menneskelyd ved å prate.

3. Trekk deg rolig unna

Trekk deg unna, slik at dyret kan få stikke av.

Besøkssenter rovdyr

Flå

Heftet er i sin helhet skrevet
og utviklet av
Bjørn Henrik Stavdal Johansen
v. Besøkssenter Rovdyr Flå
Denne versjon utgitt juni 2020.